

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2021-283

25.3.2021

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Vernepliktig - tillitsvalgt - fall på ski under velferdstur - i arbeid? - yfl. § 10.

Forsikrede var i førstegangstjenesten og fungerte som tillitsvalgt for de andre menige, da hun under en velferdstur til et alpinanlegg falt på ski og pådro seg brudd i nakke og lårbein. Forsikredes overordnede opplyste at forsikrede deltok frivillig og at det ikke var utarbeidet et faglig program. I senere uttalelser fra både overordnet og sideordnet personell, ble det blant annet opplyst at forsvaret finansierte aktiviteten, at forsikrede som tillitsvalgt var sentral i planleggingen og koordineringen av aktiviteten og at det var en sterk oppfordring om å delta på aktiviteten. Saken reiste spørsmål om forsikrede var i arbeid, da skaden inntraff. Nemnda bemerket at det var motstridene opplysninger i saken og at saken reiste bevismessige spørsmål som ikke egnet seg for nemndas skriftlige saksbehandling. Saken ble avvist fra behandling i Finansklagenemnda.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1997) utførte førstegangstjenesten, da hun skadet seg ved et fall på ski 6.4.19. Ved fallet fikk hun brudd i nakke og lårbein. I tillegg til å være vernepliktig var hun tillitsvalgt for de vernepliktige.

Forsvaret meldte yrkesskade til Nav 9.4.19. I meldingen beskrives hendelsen og skadeomfanget. Nav godkjente 15.4.19 skaden som yrkesskade.

Selskapet mottok skademelding fra Forsvaret datert 26.4.19:

KV ... arrangerte velferdstur for besetningen som bla bestod i skiaktiviteter ved S alpinanlegg. Utskrevet ledende menig ... stod på alpinski/slalomski i nedoverbakke og med fart kjørte hun over en kul/ hopp, hvorpå hun landet i bakken med ryggen ned. Det ble påvist skade i nakke/hals og brudd i lårben.

Etter anmodning om også få tilsendt skademeldingsskjemaets del 1, mottok selskapet dette fra forsikrede 6.6.19:

Fall på ski. Fritt fall, landet på rygg. Ryggmargskade nivå C5-C7.

Selskapet anmodet 5.6.19 Forsvaret om en redegjørelse for om deltakelsen på velferdsturen var frivillig og om turen hadde noen faglig tilknytning. Orlogskaptein H. svarte 6.6.19 at vaktfri personell "får tilbud om velferdsaktiviteter" og at det den dagen forsikrede ble skadet "ble gitt tilbud om kinobesøk, svømming/bading i ... og alpinkjøring i S. alpinsenter". Han skrev videre:

... hadde vaktfri og deltok lørdag 6 april frivillig og etter eget ønske i S alpinanlegg. Det var ikke utarbeidet et faglig program, men målet og hensikten med velferdstilbudet var hygge, rekreasjon og alpinkjøring i alpinanlegget.

Kystvaktens policy for fysisk aktivitet ved velferd ble fulgt ved at det var utnevnt og tilstede et følgebefal fra fartøyet som hadde det øverste ansvaret for de vernepliktige under denne velferdsaktiviteten.

Selskapet avslo kravet 20.6.19. Det ble vist til at forsikrede ikke var i arbeid på skadetidspunktet, jf. yfl. § 10.

Forsikrede innhentet en uttalelse fra orlogskaptein E. om hennes rolle som tillitsvalgt, hvordan turen til alpinanlegget kom i stand og ble arrangert. E. skriver i et notat 3.7.19 at fartøyet i perioden 11.2-12.4.19 lå tørrdøkk for vedlikehold og at store deler av mannskapet i perioden var omdisponert til et annet fartøy. Men et mindre antall befal og gaster var igjen og utgjorde et vaktlag for å ivareta nødvendige sikkerhetsfunksjoner, noe som innebar en "relativt høy arbeidsbelastning over tid. Arbeidsoppgavene er relativt ensformige og innebærer ofte mye stillesitting". Han viste videre til at forsikrede var tillitsvalgt om bord "noe som innebar at hun hadde et økt ansvar for trivsel og arbeidsmiljø blant gastene om bord". Det heter videre:

Den 6. april tillot forholdene om bord ... en avveksling fra den ensformige vakttjenesten. I lys av dette ønsket (forsikrede) og de andre gastene å få i stand en økt med fysisk fostring i S Alpinsenter i H. Leie av skiutstyr og transport til alpinsenteret ble ordnet av fartøyets materiellbefal, som også ble med i skibakken. ... Utleier av utstyr var Velferden ved ... leir i H.

I løpet av denne økten, ca. klokken 12.30 6/4-2019, falt ... stygt, og pådro seg en rekke alvorlig skader. I etterkant av skaden ble hun fulgt opp i henhold til normale prosedyrer for personell som skader seg i tjenesten.

...

3 Konklusjon

KV ... bekrefter med dette at denne aktiviteten er en type fysisk fostring man ønsker å tilrettelegge for, særlig i perioder med ensformig vakttjeneste. Dette gjøres også gjeldende ved at det er Forsvaret som leier ut utstyr til slike skiaktiviteter.

Forsikrede har også innhentet uttalelse fra Forsvarets personell- og vernepliktsenter (FPVS). Konsulent/lege H. ved FPVS konkluderte med at forsikrede hadde rett til både engangserstatning i medhold av forsvarsloven § 33 og yrkesskadeerstatning.

Forsikrede har også innhentet uttalelse fra seniorrådgiver A. v/FPVS 12.8.19, hvor det ble redegjort for velferdstjenesten i Forsvaret og konkludert med at forsikrede var "i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden".

Etter dette klaget forsikrede på selskapets avslag 19.8.19. Selskapet fastholdt sitt avslag 28.8.19.

I etterkant la forsikrede frem en uttalelse fra Forsvaret v/flaggkommandør H. 15.1.20, hvor det fremgikk at forsikrede pliktet å delta på velferdsdagen. H. redegjorde nærmere for konseptet velferdstjeneste og uttalte avslutningsvis at forsikredes tjeneste den aktuelle dagen var velferdstjeneste arrangert og finansiert av Forsvaret i form av parallelle aktiviteter, herunder besøk i G. og alpinbakke.

Forsikrede fremla en uttalelse av 21.10.20 fra M., som var hovedverneombud på kystvaktskipet. I tillegg til hovedjobben som forsyningsbefal planla, arrangerte og gjennomførte M. turen til alpinanlegget. En av forsikredes oppgaver som tillitsvalgt, var å planlegge og koordinere velferd. De vernepliktige ble delt i to grupper, og det var forventet at alle skulle delta en av dagene.

Forsikrede la også frem prosjektbeskrivelsen for "Soldataksjonen 2018-2020". Hensikten med aksjonen var å motvirke "brakkesyke" blant annet gjennom velferdsarrangementer. Hun oversendte samtidig fire nye uttalelser fra personell som tjenestegjorde på fartøyet på ulykkestidspunktet.

Det fremgikk av egenrapport, av 23.2.21, skrevet av vaktsjef S. at han var involvert i planleggingen av den aktuelle velferdsdagen, noe verken Orlogskaptein H. eller Orlogskaptein E. hadde vært. S. fremhevet viktigheten av velferdsaktiviteter for vernepliktige og fremhevet at forsikrede:

... var bindeleddet mellom de vernepliktige og vaksjef med tanke på planleggingen /koordineringen og tilrettelegging av aktiviteten og fungerte som reiseleder for besetningen.

Det ble besluttet at vakthavende befal dekk; M skulle være følgebefal og ha ansvaret for gjennomføringen av skidagen, i og med at dette var i arbeidstiden og i regi av avdelingen.

Den andre puljen som ikke var i skibakken, hadde normal tjeneste / arbeid ombord denne lørdagen. Ingen av mannskapet var gitt tjenestefri eller utskei, som det heter på fagspråket i Sjøforsvaret.

Så velferdsarrangementet var i full regi av KV ... i arbeidstiden.

Når avdelingen tilrettelegger for slik aktivitet forventes det at besetningen deltar. Det er på en måte "frivillig tvang". Og stort sett alle ville delta på aktiviteten.

Praksisen nå med velferdsarrangementet er å skrive en 5. punkts ordre og beordre deltakende mannskaper til å gjennomføre slik aktivitet. Dette for å presisere at slik velferdsaktivitet gjennomføres i regi av avdelingen og i arbeidstiden.

Dette var ikke praksis, da denne ulykken skjedde.

Min klare oppfatning er at denne aktiviteten ble gjennomført i arbeidstiden og hadde velferd på dagsplanen, dette for å gi de vernepliktige fysisk aktivitet, noe som er pålagt. De vernepliktige står tross alt om bord i strekk. ...

Vernepliktig kokk A.M. skrev i e-post av 23.2.21 at han ikke hadde ønsket å være med til alpinanlegget pga. "stor skepsis på egne skiferdigheter" og hadde tilbudt å være igjen for å jobbe, men "Befalet, M., sa at jeg måtte være med". Han støttet derfor forsikrede i at arrangementet ikke var frivillig.

I en e-post av 25.2.21 skrev hovedverneombudet, M. at forsikrede som tillitsvalg var en "viktig bidragsyter i både planlegging, og gjennomføring av aktiviteten" 6.4.19. M. uttalte videre at han "oppfordret alle til å bli med, og informerte om at alternativet ville være vakthold om bord". Forsikrede var ifølge M. "i sin rolle som tillitsvalg, og medansvarlig for plan og gjennomføring ... selvskreven til denne aktiviteten. Det må helt spesielle årsaker til for at man skal få velge bort denne typen aktivitet". Avslutningsvis skrev han at han "var der i arbeidstiden, og fikk betalt for å delta på aktiviteten".

Daværende Orlogskaptein, nåværende Kommandørkaptein, E., som var ansvarlig overordnet da forsikrede var utsatt for hendelsen, støttet i e-post av 25.2.21 "en definisjon om at slike velferdsarrangementer må anses å være tjenstlig aktivitet" for forsikrede og understreket at forsikrede hadde en sentral rolle ved aktiviteten 6.4.19.

Forsikrede har i det vesentlige anført at skaden hun pådro seg 6.4.19 ble påført i arbeid, på arbeidsstedet i arbeidstiden, jf. yfl. § 10. Forsikrede deltok ikke bare i en "trimaktivitet", men i en aktivitet som også hadde andre funksjoner av betydning for Forsvaret, i tråd med uttalelser gitt av FPVS. Uttalelser gitt av Forsvaret, FPVS og andre som tjenestegjorde på fartøyet viser at det må være klart at forsikrede utførte arbeidsoppgaver da hun var i alpinbakken, både fordi hun hadde oppgaver som tillitsvalgt, men også fordi velferdstjeneste arrangert i tjenestetiden er å anse som "arbeid" i denne sammenheng. Uttalelsen av 6.6.19 fra orlogskaptein H., kan ikke tillegges særlig vekt, ettersom han verken var til stede på fartøyet i forbindelse med planleggingen av aktiviteten eller for øvrig hadde noe med gjennomføringen å gjøre. Tilsvarende gjelder skademeldingene som ble utfylt av personer som ikke tjenestegjorde i avdelingen på skadetidspunktet. Senere uttalelser peker derimot entydig i samme retning og må gis avgjørende vekt, se Rt. 2014 s. 513.

Selskapet har i det vesentlige anført at bedriftsvilkårene, jf. yfl. § 10, ikke var oppfylt da forsikrede ble skadet 6.4.19. Hun har da ikke rett til yrkesskadeerstatning. Arbeidsgiver har bekreftet at forsikrede deltok frivillig og etter eget ønske, at arrangementet ikke hadde noe faglig innhold og at hensikten var hygge og rekreasjon. Uttalelsen fra Forsvaret av 15.1.20 om at deltakelse på velferdsaktiviteter i prinsippet ikke var frivillig, men at det i enkelttilfeller kan innvilges

tjenestefritak, står i motstrid til uttalelsen fra orlogskaptein H. om at deltakelsen var frivillig. Ved motstridende opplysninger veier opplysninger nært i tid til hendelsen tyngre og det er grunn til å legge mindre vekt på opplysninger som er gitt etter at tvisten er oppstått.

Uttalelsen fra dr. H. ved FPVS om at forsikrede var yrkesskedeforsikringsdekket, kan ikke vektlegges. Som lege har han nødvendigvis ikke de rette forutsetninger for å foreta en vurdering av de vilkårene i yfl. § 10. Jf. at dr. H. har vist til den utvidede yrkesskadedekningen som vernepliktige er gitt i folketrygdloven § 13-8. Det er sikker rett at en tilsvarende "24-timersdekning" ikke gjelder etter yrkesskedeforsikringsloven.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om bedriftsvilkåret i yfl. § 10 var oppfylt da hendelsen 6.4.19 inntraff. Erstatning for en yrkesskade etter yfl. krever også at det foreligger en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd. Dette vilkåret er ikke vurdert i klagesaken.

Da skaden inntraff, var forsikrede vernepliktig. Etter folketrygdloven § 13-8 annet ledd er vernepliktige "yrkesskadedekket ved enhver skade som er påført eller oppstår i tidsrommet fra de møter til tjeneste til de blir dimittert". Det er ikke noe i forarbeidene til yfl. § 10, som tilsvarer folketrygdloven § 13-3 første ledd, som tilsier at yfl. § 10 skal tolkes utvidende slik at bestemmelsen også inkluderer en utvidet rett til yrkesskadedekning i samsvar med folketrygdloven § 13-8.

Yfl. § 10 stiller, som folketrygdloven § 13-3, opp tre vilkår: Skade må være påført i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden. Vilråene er kumulative, dvs. alle må være oppfylt for at det skal foreligge rett til yrkesskadedekning, men det følger av Rt. 2004 s. 487 avsnitt 25 at det, selv om vilråene er kumulative, er en sterk innbyrdes sammenheng mellom dem. Om det f.eks. kan legges til grunn at arbeidstaker var "i arbeid" da skaden inntraff, "så følger det nærmest av seg selv at kravene om at den skal ha skjedd «på arbeidsstedet i arbeidstiden» er oppfylt. Vilråene omtales samlet som bedriftsvilråene.

I Rt. 2014 s. 513 er lagt til grunn at begrepet "i arbeid" ikke er skarpt avgrenset og ikke er helt dekkende for hva som omfattes, se avsnitt 39. Kriteriet "i arbeid" har først og fremst betydning når ulykken skjer utenfor arbeidsstedet. Foruten ordinære arbeidsoppgaver som utføres utenfor arbeidsstedet omfattes "gjøremål som har nær tilknytning til det ordinære arbeidet" (avsnitt 41). Samtidig dekkes ikke alle aktiviteter som utføres i forbindelse med arbeidet. I avsnitt 42 nevnes at f.eks.:

dekkes vanligvis ikke skader som inntreffer under rent sosiale aktiviteter eller fritidsaktiviteter i regi av arbeidsgiver, som middag og dans på seminar, julebord eller organisert trening etter arbeidstid. Det samme gjelder skader som inntreffer dersom en seminardeltaker benytter en pause i programmet til å kjøre slalåm eller ta en joggetur.

Men i avsnitt 43 fremheves at det ikke er "utelukket at en skade som har skjedd under sosial aktivitet eller fritidsaktivitet" kan ha skjedd "i arbeid". Ved den nærmere vurderingen er det sentralt hvilken tilknytning og nærhet det er mellom aktiviteten og arbeidstakerens ordinære arbeid. Det fremgår videre av avsnitt 44 i at "om arbeidsgiveren pålegger arbeidstakeren å delta på en bestemt aktivitet, må aktiviteten som den store hovedregel anses for å ha skjedd *i arbeid*". Det fremgår dessuten at også aktiviteter som arbeidsgiveren forventer at arbeidstakeren skal delta på, som hovedregel må være omfattet dersom tilknytningskravet for øvrig er oppfylt. Det kan dessuten være av betydning for vurderingen av tilknytningen og nærheten til arbeidet "hvorvidt aktiviteten skjer i arbeidsgiverens eller arbeidstakerens regi", se avsnitt 45.

Da ulykken skjedde var forsikrede som menig utstasjonert på et kystvaktskip. Hun var tillitsvalgt for de menige om bord. Skipet lå i tidsrommet 11.2-12.4.19 i tørrdokk i H. for teknisk vedlikehold. Store deler av besetningen var i dette tidsrommet omdisponert til andre kystvaktskip, men et vaktlag befal og gaster var igjen om bord for å ivareta nødvendige sikkerhetsfunksjoner.

Forsikrede ble skadet ved fall i en alpinbakke under det som av orlogskaptein H. i en e-post til Statens Pensjonskasse (SP) ble betegnet som et velferdstilbud med hensikt "hygge, rekreasjon og alpinkjøring". Han sier samtidig at hun var vaktfri og deltok etter eget ønske. SP konkluderte på dette grunnlag med at bedriftsvilkåret ikke var oppfylt.

Forsikrede har etter at hun ble kjent med avslaget og Hs uttalelse, lagt frem flere uttalelser som viser at hun var tillitsvalgt og at hun av den grunn var involvert i planleggingen og gjennomføringen av velferdsdagen; at velferdstilbudene denne helgen var i regi av kystvaktfartøyet; at ingen av de som deltok i utflukten 6.4.16 hadde fri for å delta; og at deltakelse i aktiviteten var forventet. Opplysningene er kommet frem etter at det hadde oppstått konflikt mellom forsikrede og Statens Pensjonskasse. Rettspraksis tilsier at det er tidsnære beviser som tillegges størst vekt, noe SP også har fremhevet.

Uttalelsen fra orlogskaptein H. står i strid med det som er opplyst av andre som har uttalt seg, særlig orlogskaptein E. og vaktchef S. Slik saken er opplyst finner nemnda at den reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for nemndas skriftlige saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4 bokstav d, hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går ut over nemndas effektivitet", jf. lov 17. juni 2016 nr. 29 om klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f, jf. Prp. 32 L (2015-2016) pkt. 10.6.1.3 som viser at avvisningsreglene kan benyttes når saken reiser bevissspørsmål.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Saken avvises fra Finansklagenemnda.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Barbro Paulen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).